

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015(ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра економіки та міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова вченої ради
27.03.2023
протокол № 03, п. 5

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 27.03.2023 № 39

**УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА /
MANAGEMENT OF INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF
ENTERPRISE**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«магістр» /	master
Галузь знань	29 «Міжнародні відносини» /	«International Relations»
Спеціальність	292 «Міжнародні економічні відносини» /	«International Economic Relations»
Освітня програма	«Міжнародний бізнес» /	«International Business»

Розробник: Кульганік Оксана, кандидат економічних наук

Гарант освітньої програми «Міжнародний бізнес» - Хачатрян Валентина, доктор економічних наук, професор кафедри економіки та міжнародних відносин ВТЕІ ДТЕУ.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних відносин 06 березня 2023 р., протокол № 04; на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права 16 березня 2023 р., протокол № 03.

Рецензенти:

Осіпова Лариса, кандидат економічних наук, доцент

Кравенська Тетяна, директор ТОВ «ВІНІНТЕРТРЕЙД», м. Вінниця.

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Тимощук М.

Підп. до друку 11.07.2023. Формат 60x84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,33.

Обл.-вид. арк. 1,21. Тираж 2. Зам. № 423.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства» є формування розуміння здобувачами факторів та механізмів досягнення високих конкурентних позицій на світовому ринку.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Завданням вивчення дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства» є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» для опанування знань щодо:

- виявлення системної сутності міжнародної конкурентоспроможності підприємств, галузей, регіонів та національних економік в умовах економічної глобалізації;

- визначені показників та факторів міжнародної конкурентоспроможності підприємств (компаній);

- досліджені різних типів міжнародних стратегій конкурентної поведінки та оцінюванні їх ефективності;

- аналізі галузевих, регіональних та секторальних імператив формування конкурентних переваг суб'єктів міжнародних економічних відносин;

- визначені диспозиції суб'єктів глобальної конкуренції;

- розробці та імплементації конкурентних стратегій українських підприємств для виходу на міжнародні ринки.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства» для освітньої програми «Міжнародний бізнес» є формування комплексу компетентностей:

- **інтегральна компетентність:**

Здатність виявляти та розв'язувати складні задачі і проблеми генерувати нові ідеї у сфері міжнародних економічних відносин та/або під час навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- **загальні компетентності:**

- ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

- **фахові компетентності:**

- СК 1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

- СК 2. Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.

- СК 5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

- СК 8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з

урахуванням кон'юнктурних змін.

СК 10. Здатність аналізувати результати та прогнозувати показники діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу за функціональними напрямками.

СК 12. Уміння використовувати економіко-математичні методи в моделюванні та прогнозуванні міжнародної підприємницької діяльності.

Результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни

«Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства» полягають:

РН 2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.

РН 3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

РН 4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.

РН 7. Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.

РН 9. Здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках.

РН 13. Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків.

Міждисциплінарні зв'язки: робоча програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки магістрів, базується на вивченні таких нормативних дисциплін, як «Антикризове управління в міжнародному бізнесі», «Глобальні економічні еліти та транснаціональні корпорації», «Інновації в міжнародних економічних відносинах».

Робоча програма дисципліни відображає також специфіку надання здобувачам теоретичних знань і розуміння основних положень, як основи для набуття ними професійних умінь і навичок.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1).

Таблиця 1 – Рейтингова шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму дисципліни та набрали достатню кількість балів, отримують підсумкову оцінку без опитування чи виконання екзаменаційного завдання (згідно з Положенням Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти №12 від 07.02.2022).

У разі, якщо здобувач вищої освіти бажає поліпшити свою оцінку, або не набрав 75 балів, він складає екзамен з усієї програми навчальної дисципліни у вигляді письмового опитування знань згідно завдань встановленого зразка.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового (семестрового) контролю, має право звернутися із проханням переглянути оцінку, одержану на екзамені (згідно Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів №32 від 07.02.2022).

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття	самостійна робота	
Тема 1. Конкуренція та міжнародна конкурентоспроможність в системі ринкової економіки	12	2	2	8	СУН, ІЗ
Тема 2. Конкурентоспроможність товарів та послуг в системі стратегічного управління підприємств міжнародної діяльності	12	2	2	8	АСР, КТ
Тема 3. Обґрунтування факторів міжнародної конкурентоспроможності підприємства	12	2	2	8	КТ, УО, СУН
Тема 4. Діагностика оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства	12	2	2	8	КТ, АСР, СУН,
Тема 5. Стратегія як інструмент управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства	12	2	2	8	ІЗ, ПО, СУН
Тема 6. Детермінанти управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства	12	2	2	8	СУН, УО, ТЗ
Тема 7. Інноваційні процеси в системі формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства	12	2	2	8	АСР
Тема 8. Галузеві та секторальні імперативи формування конкурентних переваг суб'єктів міжнародних економічних відносин	12	2	2	8	ІЗ, СУН,
Тема 9. Регіональні та локальні виміри міжнародної конкурентоспроможності	12	2	2	8	АСР, СУН
Тема 10. Кластери у системі формування міжнародної конкурентоспроможності підприємств	12	2	2	8	ІЗ, УО
Тема 11. Національні моделі та стратегії управління міжнародною конкурентоспроможністю	12	2	2	8	СУН, УО, ТЗ
Тема 12. Сучасні міжнародні конкурентні політики та їх ефективність	12	2	2	8	ПО, КТ
Тема 13. Глобальна конкурентоспроможність	12	2	2	8	УО, ІЗ, СУН
Тема 14. Діджиталізація світового господарства та її вплив на управління міжнародною конкурентоспроможністю	12	2		10	ІЗ, АСР
Тема 15. Вплив інтелектуалізації капіталу на конкурентоспроможність міжнародних компаній	12		2	10	КТ, АСР
Разом	180/6	28	28	124	
Підсумковий контроль – екзамен					

* Умовні позначення: АСР – аналітично-статистичні розрахунки, ІЗ – індивідуальне завдання, КТ - комп'ютерне тестування, ТЗ - творче завдання, СУН – система управління навчанням MOODLE, УО – усне опитування, ПО - письмове опитування.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми)

Тема 1. Конкуренція та міжнародна конкурентоспроможність в системі ринкової економіки

Новітні концепції конкуренції та конкурентоспроможності. Класична теорія досконалої конкуренції. Неокласична теорія ринку. Теорії недосконалої конкуренції. Теорії монополістичної конкуренції. Теорії ефективної конкуренції. Теорії меркантилістів та класична політекономія. Основні функції конкуренції. Класифікація видів конкуренції. Неокласичний напрямок в дослідженні конкурентоспроможності суб'єктів міжнародних економічних відносин. Еволюційна теорія. Теорія конкурентних переваг М. Портера. Теорії глобального випередження конкурентів. Міжнародна конкурентоспроможність країн. Конкурентоспроможність підприємств. Конкурентоспроможність експорту та товарів. Взаємозв'язок конкурентоспроможності підприємства, галузі, регіону, країни. Підприємство як основний суб'єкт конкурентних відносин. Методи наукових досліджень.

Тема 2. Конкурентоспроможність товарів та послуг в системі стратегічного управління підприємств міжнародної діяльності

Сучасні та традиційні методики оцінювання рівня якості товарів. Показники рівня якості товарів для споживачів. Виробничі фактори конкурентних переваг продукції на світовому ринку. Ринкові фактори міжнародної конкурентоспроможності товару. Сервісні фактори та фактори збуту. Принципи оцінки конкурентоспроможності товарів. Система оцінювання конкурентоспроможності товару. Особливості оцінки міжнародної конкурентоспроможності продукції на світовому ринку. Якість продукції в системі управління міжнародною конкурентоспроможністю. Основні напрямки підвищення якості та конкурентоспроможності товару на світовому ринку..

Тема 3. Обґрунтування факторів міжнародної конкурентоспроможності підприємства

Міжнародне конкурентне середовище і методики оцінки стану і динаміки його розвитку. Сутність і рівні міжнародного конкурентного середовища. Міжнародний ринок: сутність, класифікація, межі. Технологія виходу підприємства на міжнародний ринок. Моніторинг міжнародного конкурентного середовища. Ключові групи чинників формування та забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Ієрархія чинників, що визначають конкурентоспроможність підприємства. Конкурентні переваги підприємства. Ринкові фактори успіху. Ключові компетенції підприємства та їх класифікація.

Тема 4. Діагностика оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства

Основні принципи визначення рівня конкурентоспроможності

підприємства (організації) на світових ринках. Сутність, етапи та методи комплексної діагностики стану міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Оцінка фінансової конкурентоспроможності фірми. Оцінка маркетингово-збутової діяльності компанії. Оцінка виробничої ефективності. Оцінка рівня науково-інноваційної діяльності підприємства. Оцінка інтелектуального рівня та конкурентоспроможності трудового потенціалу підприємства. Новітні дослідження в діагностиці міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

Тема 5. Стратегія як інструмент управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства

Стратегія конкурентоспроможності як складова загальної стратегії розвитку компанії. Основні етапи формування стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства на світовому рівні. Реалізація конкурентної стратегії підприємств. Типізація міжнародних стратегій. Стратегії створення конкурентних переваг за М. Портером. Стратегічна архітектура за Г. Хамелом та К. Прахаладом. Концепція співконкуренції А. Бріденбургера та Б. Найлбафа. Взаємозв'язок конкуренції та співробітництва як основа високо конкурентного статусу.

Тема 6. Детермінанти управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства

Моделі та методи управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств. Методологія управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств. Концептуальні засади управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств. Механізм імплементації конкурентних стратегій на рівні функціональних підрозділів підприємства. Типи організаційних структур та їх відповідність конкурентним стратегіям підприємств. Лідирування та мотивація персоналу в системі формування конкурентних переваг.

Тема 7. Інноваційні процеси в системі формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства

Нововведення як інструмент формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Науково-технічна політика та її місце у забезпеченні конкурентних переваг підприємства.

Організація інноваційної діяльності на підприємстві. Основні принципи інноваційної діяльності підприємства у міжнародному бізнесі: врахування зміни потреб та внутрішніх закономірностей НТП, гнучкості, мобільності форм реалізації НДДКР, соціальної орієнтованості, екологічності. Сутність інноваційної стратегії та її взаємозв'язок з конкурентною стратегією підприємства. Типи інноваційних стратегій підприємства. Стадії інноваційної діяльності: фундаментальні дослідження, прикладні дослідження та розробка нововведень, організація техніко-економічної розробки нововведень, організації виробництва, впровадження, освоєння та поширення нововведень.

Моделі організації інноваційного процесу на підприємствах: традиційна, американська, азійська, європейська. Сучасні форми управління інноваційною діяльністю підприємства.

Тема 8. Галузеві та секторальні імперативи формування конкурентних переваг суб'єктів міжнародних економічних відносин

Концепції конкурентоспроможності на мезорівні. Поняття галузі у світовому господарстві. Суперництво між конкурентами однієї галузі. Конкуренція з боку товарів, які виробляють компанії інших галузей. Загрози проникнення в галузь нових конкурентів. Економічні можливості постачальників та споживачів. Оцінка інтенсивності конкуренції в галузі. Галузева трансформація світової економіки. Сучасні тенденції формування конкурентоспроможності галузей світової економіки. Основні індикатори міжнародної конкурентоспроможності галузі.

Тема 9. Регіональні та локальні виміри міжнародної конкурентоспроможності

Новітні дослідження регіональної конкурентоспроможності країн. Регіон в системі сучасного світового господарства. Сутність і структура регіонального ринку. Поняття конкурентоспроможності регіону. Класифікація факторів конкурентного середовища регіону та їх діагностика. Модель конкурентоспроможності регіонів та її складові. Система показників та критерії оцінки конкурентоспроможності регіонів. Природно-ресурсний потенціал та його вплив на конкурентоспроможність регіону. Регіон як складова конкурентоспроможності національних господарств світової економіки.

Тема 10. Кластери у системі формування міжнародної конкурентоспроможності підприємств

Еволюція теорії кластерних систем. Дослідження конкурентоспроможності кластерів. Етапи формування та розвитку кластерів. Види та класифікація кластерів. Конкурентні переваги та ключові фактори успіху суб'єктів кластерів. Інноваційна конкурентоспроможність підприємств в технокластерах. Модель конкурентного інформаційного середовища і каналів зв'язку в кластерах.

Тема 11. Національні моделі та стратегії управління міжнародною конкурентоспроможністю

Новітні концепції конкурентоспроможності країн та їх суб'єктів. Методики оцінки міжнародної конкурентоспроможності країн. Фактори та умови забезпечення високого конкурентного статусу країни. Економічні фактори міжнародної конкурентоспроможності. Програми міжнародної конкурентоспроможності США. Політика міжнародної конкурентоспроможності країн ЄС. Міжнародна конкурентоспроможність

нових індустріальних країн. Інноваційні виміри міжнародної конкурентоспроможності країн. Концепції національних інноваційних систем. Інноваційні стратегії країн – ключових інноваторів. Роль інформаційно-комунікаційних технологій в забезпеченні конкурентних переваг суб'єктів міжнародних економічних відносин.

Тема 12. Сучасні міжнародні конкурентні політики та їх ефективність

Останні дослідження у сфері конкурентної політики. Конкурентна політика в сучасних умовах розвитку світового господарства. Правові засади формування політики ЄС у сфері конкуренції. Антимонопольна політика США. Сфери реалізації конкурентної політики країн світу. Регулювання антиконкурентних угод та обмежувальної ділової практики. Контроль за зловживаннями домінуючим положенням на ринку. Контроль та регулювання економічної концентрації. Лібералізація ринків «природних монополій» та регламентація надання спеціальних та виняткових прав. Система надання державної допомоги. Наддержавний характер побудови конкурентної політики ЄС. Особливості конкурентного законодавства США. Конкурентна політика в умовах перехідної економіки. Взаємозв'язок конкурентного законодавства із суміжними галузями права. Права та функції органів регулювання конкуренції у світовому господарстві. Сфера повноважень і діяльності Європейської Комісії. ООН в системі регулювання конкурентних відносин. СОТ та конкурентна політика країн світу. Міжнародні угоди в сфері конкурентної політики.

Тема 13. Глобальна конкурентоспроможність

Дослідження глобальної конкурентоспроможності суб'єктів МЄВ. Ознаки та характерні риси глобалізації як суспільного процесу. Основні форми розвитку економічної глобалізації. Суперечливий характер впливу процесів глобалізації. Конкурентні переваги ТНК у світогосподарських процесах. Глобальні ресурсні джерела. Розвиток і поглиблення регіональної економічної інтеграції в умовах глобалізації. Системні трансформації світогосподарських структур в контексті міжцивілізаційних взаємодій та розширення меж і поглиблення конкурентної боротьби. Багаторівнева система глобальної конкуренції. Якісні та кількісні ознаки і показники що характеризують розвиток глобальної конкуренції.

Тема 14. Діджиталізація світового господарства та її вплив на управління міжнародною конкурентоспроможністю

Цифровізація, діджитизація та діджиталізація. Діджиталізація як характерна риса розвитку світового господарства та її вплив на міжнародну конкуренцію. Характерні риси діджиталізації. Трансформація моделей ведення бізнесу у контексті діджиталізації світового господарства. Зміна каналів

дистрибуції як прояв діджиталізації. Інтернет присутність як імператив забезпечення міжнародної конкурентоспроможності. Посилення конкуренції з боку глобальних торговельних Інтернет-порталів як чинник зміни конкурентної політики суб'єктів господарської діяльності. Діджиталізація як каталізатор посилення конкурентних позицій підприємств малого та середнього бізнесу на зовнішніх ринках. Електронний банкінг та його роль у розвитку міжнародної конкуренції. Електронні валюти (е-крона) і альтернативні засоби платежу (криптовалюти) у системі міжнародної конкурентоспроможності. Перспективи формування безготівкової економіки та вплив цього процесу на управління міжнародною конкурентоспроможністю. Роботизація виробничих процесів та її вплив на формат міжнародної конкуренції. Трансформація підходів до формування конкурентних переваг в умовах підвищення рівня автоматизації бізнесу.

Тема 15. Вплив інтелектуалізації капіталу на конкурентоспроможність міжнародних компаній

Еволюція поглядів до розкриття змісту та структури інтелектуального капіталу міжнародної компанії та його впливу на конкурентоспроможність. Концептуальні підходи до управління інтелектуальним капіталом міжнародної компанії: обліковий, класифікаційний, маркетинговий, соціологічний, комунікаційний, інноваційний, системний. Методичний інструментарій оцінювання ефективності системи управління інтелектуальним капіталом міжнародної компанії: методи ринкової капіталізації, методи прибутковості активів, методи прямої та експертної оцінки. Взаємозв'язок витрат на НДДКР і вартості інтелектуального капіталу підприємства. Вплив інтелектуалізації капіталу на організаційні фактори конкурентоспроможності товарів і послуг. Вплив інтелектуального капіталу на посилення конкурентних переваг підприємств на світовому ринку товарів і послуг. Стратегічне управління об'єктами інтелектуальної власності як уособленням інтелектуального капіталу міжнародної компанії. Вплив бренду підприємства на рівень його міжнародної конкурентоспроможності.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
1	2	3
<p>Знати: проблеми і специфіку конкурентоспроможності підприємств в умовах ринкової економіки.</p> <p>Вміти: аналізувати причинно-наслідковий зв'язок між конкурентоспроможністю суб'єктів міжнародних економічних відносин різних рівнів.</p>	<p>Тема 1. Конкуренція та міжнародна конкурентоспроможність в системі ринкової економіки</p> <p>Лекція № 1 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Новітні концепції конкуренції та конкурентоспроможності. 2. Класична теорія досконалої конкуренції. 3. Неокласична теорія ринку. 4. Теорії недосконалої конкуренції. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 5, 10, 11, 17, 18, 19 Додаткові: 21, 25, 26, 27 Інтернет-ресурси: 29, 30, 31, 35.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання періодичних видань, підготовка до практичного заняття, виконання індивідуальних завдань.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація видів конкуренції. 2. Неокласичний напрямок в дослідженні конкурентоспроможності суб'єктів міжнародних економічних відносин. 3. Еволюційна теорія. Теорія конкурентних переваг М. Портера. 4. Теорії глобального випередження конкурентів. <p>Проведення ділової гри «Питання-Відповіді».</p>	2
<p>Знати: особливості моделі управління конкурентоспроможністю на основі визначення конкурентоспроможності як стратегічної мети розвитку підприємства.</p> <p>Вміти: використовувати візуальні карти стратегічних цілей, тактичних планів та профілів конкурентоспроможності для кожного напрямку діяльності з подальшою деталізацією до кількісних показників.</p>	<p>Тема 2. Конкуентоспроможність товарів та послуг в системі стратегічного управління підприємств міжнародної діяльності</p> <p>Лекція № 2 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Новітні методики оцінювання рівня якості товарів. 2. Показники рівня якості товарів для споживачів. 3. Виробничі фактори конкурентних переваг продукції на світовому ринку. 4. Ринкові фактори міжнародної конкурентоспроможності товару. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 3, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19 Додаткові: 21, 24, 25, 26, 27 Інтернет-ресурси: 29, 30, 31, 33, 34.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання періодичних видань, підготовка до практичного заняття, виконання індивідуальних завдань.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сервісні фактори та фактори збуту. 2. Принципи оцінки конкурентоспроможності товарів. 	2

1	2	3
	3. Система оцінювання конкурентоспроможності товару. 4. Особливості оцінки міжнародної конкурентоспроможності продукції на світовому ринку.	
<p>Знати: економічну сутність та значення конкурентоспроможності підприємства.</p> <p>Вміти: визначати перелік властивостей, які характеризують конкурентоспроможність підприємства.</p>	<p align="center">Тема 3. Обґрунтування факторів міжнародної конкурентоспроможності підприємства</p> <p>Лекція № 3 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Міжнародне конкурентне середовище і методики оцінки стану та динаміки його розвитку. Сутність і рівні міжнародного конкурентного середовища. Міжнародний ринок: сутність, класифікація, межі. Технологія виходу підприємства на міжнародний ринок. <p>Рекомендовані джерела: Основна: 1, 2, 10, 11, 15, 17, 18, 19, 20 Додаткова: 21, 23, 25, 26, 27, 28 Інтернет-ресурси: 30, 31, 32, 33.</p>	<p align="center">2</p>
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання періодичних видань, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуальних завдань.</p>	<p align="center">8</p>
	<p>Практичне заняття № 3</p> <ol style="list-style-type: none"> Зовнішні та внутрішні фактори конкурентоспроможності підприємства. Ринкові фактори успіху. Ключові компетенції підприємства та їх класифікація. Проведення ділової гри «Вікторина». 	<p align="center">2</p>
<p>Знати: підходи, що дозволяють віднести підприємство до одного з класів станів підприємств в просторі конкурентоспроможності.</p> <p>Вміти: групувати та оцінювати чинники, що впливають на конкурентоспроможність підприємства на міжнародному ринку.</p>	<p align="center">Тема 4. Діагностика оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства</p> <p>Лекція № 4 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> Основні принципи визначення рівня конкурентоспроможності підприємства (компанії) на світових ринках. Сутність, етапи та методи комплексної діагностики стану міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Оцінка фінансової конкурентоспроможності фірми. Оцінка маркетингово-збутової діяльності компанії. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 10, 11, 15, 16, 17, 18, 19, 20 Додаткові: 21, 22, 23, 24, 25, 16, 27, 28 Інтернет-ресурси: 31, 32, 33, 34.</p>	<p align="center">2</p>
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, виконання індивідуального завдання.</p>	<p align="center">8</p>
	<p>Практичне заняття № 4</p> <ol style="list-style-type: none"> Оцінка виробничої ефективності підприємства. Оцінка рівня науково-інноваційної діяльності підприємства. 	<p align="center">2</p>

1	2	3
	3. Оцінка інтелектуального рівня та конкурентоспроможності трудового потенціалу підприємства. 4. Оцінювання економічного потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Проведення ділової гри «Мозковий штурм».	
<p>Знати: передумови розробки стратегії міжнародної конкурентоспроможності.</p> <p>Вміти: досліджувати типи стратегій міжнародної конкурентоспроможності.</p>	<p align="center">Тема 5. Стратегія як інструмент управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства</p> <p>Лекція № 5 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегія конкурентоспроможності як складова загальної стратегії розвитку компанії. 2. Основні етапи формування стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства на світовому рівні. 3. Реалізація конкурентної стратегії підприємств. 4. Типізація міжнародних стратегій. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 3, 7, 11, 13, 14, 16, 17 Додаткові: 21, 24, 25, 27 Інтернет-ресурси: 31, 32, 33, 34.</p> <p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекційного заняття. Підготовка до практичного заняття, виконання індивідуального завдання щодо моніторингу конкурентних стратегій в стандартизованому виробництві.</p> <p>Практичне заняття № 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегії створення конкурентних переваг за М. Портером. 2. Стратегічна архітектура за Г. Хамелом та К. Прахаладом. 3. Концепція співконкуренції А. Браденбургера та Б. Найлбафа. 4. Взаємозв'язок конкуренції та співробітництва як основа висококонкурентного статусу. 	<p align="center">2</p> <p align="center">8</p> <p align="center">2</p>
<p>Знати: побудову моделі управління конкурентоспроможністю сучасного підприємства на основі аналізу питань формування та відтворення необхідного і достатнього рівня міжнародної конкурентоспроможності підприємства на основі принципів та механізмів управління міжнародної економічної діяльності підприємства.</p>	<p align="center">Тема 6. Детермінанти управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства</p> <p>Лекція № 6 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Новітні моделі та методи управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств. 2. Методологія управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств. 3. Концептуальні засади управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств. 4. Механізм імплементації конкурентних стратегій на рівні функціональних підрозділів підприємства. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 6, 11, 17, 19 Додаткові: 25, 27 Інтернет-ресурси: 32, 33, 34, 35.</p>	<p align="center">2</p>

1	2	3
<p>Вміти: аналізувати принципи, методи та технологію формування конкурентних переваг і забезпечення на їх основі життєздатності підприємства як суб'єкта міжнародної економічної діяльності.</p>	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p> <p>Практичне заняття № 6 1. Типи організаційних структур та їх відповідність конкурентним стратегіям підприємств. 2. Лідирування та мотивація персоналу в системі формування конкурентних переваг. 3. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства на світовому ринку. Проведення ділової гри із застосуванням методу «Питання-відповіді».</p>	<p>8</p> <p>2</p>
<p>Знати: види інновацій та їх функціональне значення в міжнародній конкурентоспроможності підприємства.</p> <p>Вміти: визначати сфери впливу інновацій та інноваційності на конкурентоспроможність підприємства на міжнародному ринку.</p>	<p>Тема 7. Інноваційні процеси в системі формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства</p> <p>Лекція № 7 План лекції 1. Нововведення як інструмент формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства. 2. Науково-технічна політика та її місце у забезпеченні конкурентних переваг підприємства. 3. Організація інноваційної діяльності на підприємстві. 4. Основні принципи інноваційної діяльності підприємства у міжнародному бізнесі: врахування зміни потреб та внутрішніх закономірностей НТП, гнучкості, мобільності форм реалізації НДДКР, соціальної орієнтованості, екологічності.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 6, 8, 11, 17 Додаткові: 25, 27 Інтернет-ресурси: 33, 34, 35, 36.</p> <p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p> <p>Практичне заняття № 7 1. Сутність інноваційної стратегії та її взаємозв'язок з конкурентною стратегією підприємства. 2. Типи інноваційних стратегій підприємства. 3. Стадії інноваційної діяльності: фундаментальні дослідження, прикладні дослідження та розробка нововведень, організація техніко-економічної розробки нововведень, організації виробництва, впровадження, освоєння та поширення нововведень. 4. Моделі організації інноваційного процесу на підприємствах: традиційна, американська, азійська, європейська.</p>	<p>2</p> <p>8</p> <p>2</p>
<p>Знати: особливості оцінки рівня та інтенсивності конкуренції на світових ринках.</p> <p>Вміти: аналізувати сучасні тенденції формування конкурентоспроможності галузей світової економіки.</p>	<p>Тема 8. Галузеві та секторальні імперативи формування конкурентних переваг суб'єктів міжнародних економічних відносин</p> <p>Лекція № 8 План лекції 1. Концепції конкурентоспроможності на мезорівні. 2. Поняття галузі у світовому господарстві. 3. Суперництво між конкурентами однієї галузі. 4. Конкуренція з боку товарів, які виробляють компанії</p>	<p>2</p>

1	2	3
	інших галузей. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 4, 10, 11, 15, 17 Додаткова: 21, 22, 23, 25, 28 Інтернет-ресурси: 34, 35, 36, 37.	
	Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Виконання індивідуального завдання щодо конкурентоспроможності галузей України в системі світового господарства.	8
	Практичне заняття № 8 1. Загрози проникнення в галузь нових конкурентів. 2. Економічні можливості постачальників та споживачів. 3. Оцінка інтенсивності конкуренції в галузі. 4. Галузева трансформація світової економіки Проведення дебатів на тему «Сучасні тенденції формування конкурентоспроможності галузей світової економіки».	2
Знати: особливості міжнародної конкурентоспроможності регіонів. Вміти: здійснювати класифікацію факторів конкурентного середовища регіону та їх діагностику.	Тема 9. Регіональні та локальні виміри міжнародної конкурентоспроможності Лекція № 9 План лекції 1. Новітні дослідження регіональної конкурентоспроможності країн. 2. Регіон в системі сучасного світового господарства. 3. Сутність і структура регіонального ринку. 4. Поняття конкурентоспроможності регіону. Рекомендовані джерела: Основні: 2, 9, 11, 17, 19 Додаткові: 25, 27 Інтернет-ресурси: 34, 35, 36, 37.	2
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Виконання індивідуального завдання щодо завдань стратегії зростання та передумов посилення міжнародної конкурентоспроможності України.	8
	Практичне заняття № 9 1. Класифікація факторів конкурентного середовища регіону та їх діагностика. 2. Модель конкурентоспроможності регіонів та її складові. 3. Система показників та критерії оцінки конкурентоспроможності регіонів. 4. Природно-ресурсний потенціал та його вплив на конкурентоспроможність регіону.	2
Знати: особливості чинників впливу на зростання конкурентоспроможності підприємств у кластері.	Тема 10. Кластери у системі формування міжнародної конкурентоспроможності підприємств Лекція № 10 План лекції 1. Еволюція теорії кластерних систем. 2. Дослідження конкурентоспроможності кластерів. 3. Етапи формування та розвитку кластерів. 4. Види та класифікація кластерів.	2

1	2	3
<p>Вміти: досліджувати роль кластерів у підвищенні міжнародної конкурентоспроможності регіону.</p>	<p>Рекомендовані джерела: Основні: 2, 3, 6, 11, 16, 17, 19 Додаткові: 21, 22, 25, 27 Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 38.</p>	
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття (збір аналітичних даних кластерів).</p>	8
	<p>Практичне заняття № 10 1. Конкурентні переваги та ключові фактори успіху суб'єктів кластерів. 2. Інноваційна конкурентоспроможність підприємств в технокластерах. 3. Модель конкурентного інформаційного середовища і каналів зв'язку в кластерах. Проведення ділової гри із застосуванням методу «Fishbone».</p>	2
<p>Знати: особливості міжнародної конкурентоспроможності країн та систематизацію факторів, які на неї впливають на макро- та мікрорівнях.</p> <p>Вміти: аналізувати країни, які в основу стратегії свого розвитку поклали саме інноваційну складову, досягли позицій лідера у рейтингах економічного розвитку та міжнародної конкурентоспроможності.</p>	<p>Тема 11. Національні моделі та стратегії управління міжнародною конкурентоспроможністю Лекція № 11 План лекції 1. Новітні концепції конкурентоспроможності країн та їх суб'єктів. 2. Методики оцінки міжнародної конкурентоспроможності країн. 3. Фактори та умови забезпечення високого конкурентного статусу країни. 4. Економічні фактори міжнародної конкурентоспроможності. Рекомендовані джерела: Основні: 2, 3, 4, 6, 13 Додаткові: 25, 27 Інтернет-ресурси: 36, 37, 38, 39.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 11 1. Програми міжнародної конкурентоспроможності США. 2. Політика міжнародної конкурентоспроможності країн ЄС. 3. Міжнародна конкурентоспроможність нових індустріальних країн. 4. Інноваційні виміри міжнародної конкурентоспроможності країн.</p>	2
<p>Знати: теоретичні засади формування та реалізації конкурентної політики.</p> <p>Вміти: аналізувати практичні проблеми формування та реалізації конкурентної політики.</p>	<p>Тема 12. Сучасні конкурентні політики та їх ефективність Лекція № 12 План лекції 1. Моніторинг сфери конкурентної політики. 2. Конкурентна політика в сучасних умовах розвитку світового господарства. 3. Правові засади формування політики ЄС у сфері конкуренції. 3. Правові засади формування політики ЄС у сфері</p>	2

1	2	3
	<p>конкуренції. 4. Антимонопольна політика США. Рекомендовані джерела: Основні: 2, 4, 6, 11, 15, 17, 20 Додаткові: 23, 24, 27 Інтернет-ресурси: 29, 37, 38, 39.</p>	
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 12 1. Сфери реалізації конкурентної політики країн світу. 2. Регулювання антиконкурентних угод та обмежувальної ділової практики. 3. Контроль за зловживаннями домінуючим положенням на ринку. 4. Контроль та регулювання економічної концентрації. Лібералізація ринків «природних монополій» та регламентація надання спеціальних та виняткових прав.</p>	2
<p>Знати: визначення понять «глобалізаційні процеси країн», «глобальна конкурентоспроможність країн», «індекс людського розвитку», «індекс сталого розвитку».</p> <p>Вміти: аналізувати зв'язок між показниками добробуту, виражених індексом людського розвитку, та конкурентоспроможністю, індексом глобальної конкурентоспроможності, країн з найвищим рівнем конкурентоспроможності.</p>	<p>Тема 13. Глобальна конкурентоспроможність Лекція № 13 План лекції 1. Дослідження глобальної конкурентоспроможності суб'єктів міжнародних економічних відносин. 2. Ознаки та характерні риси глобалізації як суспільного процесу. 3. Основні форми розвитку економічної глобалізації. 4. Суперечливий характер впливу процесів глобалізації. Рекомендовані джерела: Основні: 2, 9, 11, 16, 17, 19 Додаткові: 21, 25, 26, 27 Інтернет-ресурси: 29, 30, 38, 39.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p>	8
	<p>Практичне заняття № 13 1. Конкурентні переваги ТНК у світогосподарських процесах. 2. Глобальні ресурсні джерела. 3. Розвиток і поглиблення регіональної економічної інтеграції в умовах глобалізації. 4. Системні трансформації світогосподарських структур в контексті міжцивілізаційних взаємодій та розширення меж і поглиблення конкурентної боротьби. Проведення ділової гри «Вгадай економічний термін багаторівневої системи глобальної конкуренції».</p>	2
<p>Знати: процеси діджиталізації як основного фактору розвитку бізнесу.</p>	<p>Тема 14. Діджиталізація світового господарства та її вплив на управління міжнародною конкурентоспроможністю Лекція № 14 План лекції 1. Цифровізація, діджитизація та діджиталізація. 2. Діджиталізація як характерна риса розвитку світового господарства та її вплив на міжнародну конкуренцію.</p>	2

1	2	3
<p>Вміти: характеризувати та систематизувати переваги та недоліки діджиталізації в міжнародній діяльності підприємств.</p>	<p>3. Характерні риси діджиталізації. 4. Трансформація моделей ведення бізнесу у контексті діджиталізації світового господарства. Рекомендовані джерела: Основні: 2, 5, 7, 11, 13, 16, 17, 19 Додаткові: 22, 25, 27 Інтернет-ресурси: 31, 32, 33, 39.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p>	10
	<p>Практичне заняття № 14 1. Зміна каналів дистрибуції як прояв діджиталізації. 2. Інтернет-присутність як імператив забезпечення міжнародної конкурентоспроможності. 3. Посилення конкуренції з боку глобальних торговельних Інтернет-порталів як чинник зміни конкурентної політики суб'єктів господарської діяльності. 4. Діджиталізація як каталізатор посилення конкурентних позицій підприємств малого та середнього бізнесу на зовнішніх ринках.</p>	
<p>Знати: вплив інтелектуалізації капіталу на організаційні фактори конкурентоспроможності товарів і послуг. Вміти: визначати спектр критеріїв: активізація інноваційної діяльності; активна комерціалізація структурних елементів інтелектуального капіталу; захист інтелектуального капіталу підприємства; використання законодавчо передбачених коштів для закріплення виключних прав на результати творчої діяльності та інтелектуальної праці; виокремлення процесу управління інтелектуальним капіталом як самостійної функціональної підсистеми.</p>	<p>Тема 15. Вплив інтелектуалізації капіталу на конкурентоспроможність міжнародних компаній Лекція № 15 План лекції 1. Еволюція поглядів до розкриття змісту та структури інтелектуального капіталу міжнародної компанії та його впливу на конкурентоспроможність. 2. Концептуальні підходи до управління інтелектуальним капіталом міжнародної компанії: обліковий, класифікаційний, маркетинговий, соціологічний, комунікаційний, інноваційний, системний. 3. Методичний інструментарій оцінювання ефективності системи управління інтелектуальним капіталом міжнародної компанії: методи ринкової капіталізації, методи прибутковості активів, методи прямої та експертної оцінки. 4. Взаємозв'язок витрат на НДДКР і вартості інтелектуального капіталу підприємства. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3, 8, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18 Додаткові: 21, 22, 24, 25, 26, 27 Інтернет-ресурси: 34, 35, 36, 37.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Виконання індивідуального завдання.</p>	10
	<p>Практичне заняття № 15 1. Вплив інтелектуалізації капіталу на організаційні фактори конкурентоспроможності товарів і послуг. 2. Вплив інтелектуального капіталу на посилення конкурентних переваг підприємств на світовому ринку</p>	2

1	2	3
	товарів і послуг. 3. Стратегічне управління об'єктами інтелектуальної власності як уособленням інтелектуального капіталу міжнародної компанії. 4. Вплив бренду підприємства на рівень його міжнародної конкурентоспроможності.	
<i>ВСЬОГО</i>		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Основні джерела

1. Балабанова Л.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. / Л.В. Балабанова, Г.В. Кривенко, І.В. Балабанова. К. : ВД «Професіонал», 2019. 256 с.
2. Білоцерківець В.В., Завгородня О.О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю. Ч. 1: Конспект лекцій з дисципліни для студентів. Д.: НМетАУ, 2019. 49 с.
3. Бутко М. П., Дітковська М. Ю., Задорожна С. М., Іванова Н. В., Олійченко І. М., Оліфіренко Л. Д., Пена Т. В., Повна С. В., Шабардіна Ю. В., Шевченко О. М. *Стратегічний менеджмент : навч. посіб. / за заг. ред. М. П. Бутка. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 376 с.*
4. Дергач А.В., Кульганік О.М., Чернишова О.О. Розвиток інвестиційного клімату в Україні в умовах війни. *Інфраструктура ринку*. Випуск 68. 2022. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/68_2022/40.pdf
5. Кульганік О.М. Адаптаційні можливості бізнес планування розширення міжнародної діяльності підприємства. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. X Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 06-07 жовтня, 2022 р. Вінниця, 2022. Ч. 1. С. 48-56.*
6. Кульганік О.М. Інноваційно-інвестиційна діяльність як драйвер розвитку економіки України. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. Volume 9, No. 1/2021. P. 98-101.
7. Кульганік О.М., Гарбар В.А. Аналіз ефективності логістичних рішень в міжнародній діяльності підприємства. *«Colloquium-journal» № 16(175), 2023 / Economic sciences*. P. 45-49.
8. Kozlovskiy; L. Nikolenko; O. Peresada; O. Pokhyliuk; O. Yatchuk; N. Bolgarova; O. Kulhanik. Estimation level of public welfare on the basis of methods of intellectual analysis. *Global Journal of Environmental Science and Management*. Volume 6, Issue 3, Summer 2020, Pages 355-372. URL: <http://dx.doi.org/10.22034/gjesm.2020.03.06>
9. Kulhanik O., Melnichuk O., Ivanova T., Bordiuk N., Melnichuk Y. Conflict of Environmental and Economic Interests of the State: Experience of eastern European countries. *Czech Republic. Ad alta is a peer-reviewed journal of international scope*. 2021. vol. 11, issue 2, special issue XXIV. P. 210-214.
10. Лупак Р. Л. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. Львів : Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.
11. Мельник Т. М., Іксарова Н. О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : підручник. Київ : КНТЕУ, 2016. 456 с.
12. *Менеджмент організації. Теорія та практика : навч. посіб. XXI ст. / [авт.: Г. Є. Мошек, В. Л. Федоренко, О. В. Коваленко, М. В. Ковальчук, А. С. Соломко, В. Е. Зельдіч, Г. П. Сиваненко]. Київ : Ліра-К, 2019. 808 с.*
13. Мізюк Б. М. *Основи стратегічного управління : підручник. Львів : Магнолія 2006, 2019. 544 с.*
14. Мізюк Б. М., Тучковська І. І., Артищук І. В. *Стратегічний менеджмент : навч. посіб. 2-ге вид., стер. Львів : Магнолія 2006, 2019. 373 с.*

15. Скібіцька Л. І., Матвеев В. В., Щелкунов В. І., Подреза С. М. Антикризисний менеджмент : навч. посіб. Електронні дані. Київ : Центр учбової літератури, 2014. URL: http://10.0.2.150/docs/CUL/Antykryz_management_2014.pdf.

16. Скібіцький О. М., Матвеев В. В., Щелкунов В. І., Подреза С. М. Стратегічне управління корпораціями : навч. посіб. Електронні дані. Київ : Центр учбової літератури, 2016. URL: http://10.0.2.150/docs/CUL/Starteg_upravlinnia_korp_Skibizkiy_2016.pdf.

17. Стройко Т. В. Управління міжнародною конкурентоспроможністю : навчальний посібник / Т. В. Стройко. Миколаїв: видавець Румянцева Г. В., 2023. 278 с.

18. Управління конкурентоспроможністю підприємств: підручник / П'ятницька Г.Т., П'ятницька Н.О., Шумська С.С., Федорченко Н.В., Гелич А.О., П'ятницький Д.В. За заг. ред. д-р. екон. наук., проф. Г.Т. П'ятницької. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 700 с.

19. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : опорний конспект лекцій / авт.: Т. М. Мельник, Н. О. Іксарова. Київ : КНТЕУ, 2014. 129 с.

20. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / [Т. Д. Косова, І. В. Сіменко, П. М. Сухарев, Л. О. Ващенко, І. В. Гречина] ; за заг ред.Т. Д. Косової, І. В. Сіменко. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 439 с.

2. Додаткові джерела

21. Іванов Ю.Б. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток: монографія. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2018. 352 с.

22. Корнієв В. Л., Кулішов В. В., Одягайло Б. М., Олійник І. В., Сазонец О. М. Міжнародний маркетинг : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Кулішова. Львів : Магнолія 2006, 2019. 384 с.

23. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 456 с.

24. Сич Є. М., Пилипенко О. В., Стасишен М. С. Стратегічний аналіз : навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ : Каравела, 2018. 302 с.

25. Сіваченко І. Ю., Козак Ю. Г., Логвінова Н. С. та ін. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств: Кредитно-модульний курс: Навч. посіб. / За ред. І. Ю. Сіваченка, Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової. 3-тє вид. К.: Центр учбової літератури, 2010. 312 с.

26. Цибульська, Е.І. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. для студентів, які навчаються за спец. 051 Економіка / Е. І. Цибульська ; Нар. укр. акад. – Харків : Вид-во НУА, 2018. – 320 с.

27. Чернега О. Б. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств (організацій) : навч. посіб. 2-ге вид., стер. Львів : Магнолія 2006, 2021. 335 с.

28. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Ліра-К, 2020. 596 с.

3. Інтернет-ресурси

29. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>

30. <https://www.me.gov.ua/>

31. <https://cabinet.customs.gov.ua/>
32. <https://investinkyiv.gov.ua/ua/supporting-access-to-international-markets>
33. <https://ec.europa.eu/eurostat>
34. <https://unctadstat.unctad.org/EN/>
35. <https://www.wto.org/>
36. <https://www.trademap.org/Index.aspx>
37. <https://data.worldbank.org/indicator>
38. https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_national_and_international_statistical
39. <https://www.nationmaster.com/>